

PROJEKT „CYFROWE UDOSTĘPNIANIE ZASOBÓW POLSKIEJ AKADEMII NAUK – BIBLIOTEKI KÓRNICKEJ” – REALIZOWANY W LATACH 2016–2019

Projekt został w znaczącej mierze dofinansowany ze środków Unii Europejskiej. Przy jego realizacji zaangażowanych było sześć rozbudowanych zespołów pracowników Biblioteki Kórnickiej oraz wiele dodatkowych osób zatrudnionych na czas jego trwania. Głównym celem projektu było udostępnienie najcenniejszych zbiorów Biblioteki w wersji elektronicznej naukowcom, studentom i hobbystom na całym świecie.

Szczególny nacisk położono na średniowieczne rękopisy i inkunabuły oraz część muzealiów (przede wszystkim obrazy). Zaczęto od ponownego, szczegółowego ich opracowania. Zadanie to przyniosło wiele niespodzianek, m.in. przedatowano kilka cymeliów (w tym rękopiśmienną Biblię, którą pierwotnie datowano na wiek XV, a po szczegółowej analizie okazało się, że pochodzi ona z XIII wieku). Największe poruszenie w świecie bibliotekarskim wzbudziło jednak odkrycie, na oprawie jednego z kórnickich inkunabułów, ksylografu przedstawiającego tzw. *Turris sapientiae* (Wieżę mądrości) datowanego na ok. 1475 rok. Dzieło wydrukowane jest w formie diagramu, gdzie autorzy porządkowali w sposób ułatwiający zapamiętanie pojęcia istotne dla doktryny chrześcijańskiej. Warto podkreślić wyjątkową rzadkość występowania tego typu materiałów – w Polsce jest to zaledwie trzeci ze wszystkich zachowanych ksylografów. Z kolei samo dzieło jest jednym z pięciu zachowanych na całym świecie egzemplarzy (pozostałe znajdują się w największych bibliotekach Europy – w Oksfordzie, Londynie, Norymberdze i Jenie).

Następnie przyszedł czas na żmudną digitalizację, przygotowanie baz genealogicznych oraz katalogu najstarszych rot sądowych w języku polskim. W efekcie tych prac otrzymaliśmy do dyspozycji nowoczesną platformę cyfrową. Dużą jej część stanowią materiały świeżo zdigitalizowane, w tym: rękopisy średniowieczne oraz dokumenty pergaminowe do 1530 roku, najcenniejsze manuskrypty staropolskie, kolekcja inkunabułów, przykłady druków z początku druku polskiego z XVI wieku, zbiór kartograficzny do 1945 roku oraz sfotografowana kolekcja malarstwa z zamku kórnickiego i pokaźny zbiór dokumentów ikonograficznych. Poza tym do platformy włączono skany umieszczonych już wcześniej na stronach Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej (systematycznie, jeśli istniała taka

konieczność, poprawiając ich jakość). Dodatkowo zyskaliśmy przestrzeń, która integruje odrębne wcześniej katalogi biblioteczne, dwie bazy genealogiczne (tzw. Teki Dworzaczka i Teki Łuszczyńskiego), bazę muzealiów oraz katalog wspomnianych wyżej rot sądowych. Platforma uzyskała szereg funkcjonalności, które dają użytkownikowi możliwości korzystania z zasobów w sposób zindywidualizowany (m.in. jednoczesne przeszukiwanie wszystkich katalogów).

Zbiory poddane zostały również niezbędnym działaniom konserwatorskim, zyskując nowy blask. Projekt stał się znakomitą okazją do przeprowadzenia przeglądu stanu zachowania tysięcy obiektów i wytypowania tych najbardziej zniszczonych do konserwacji oraz dobrania właściwych działań zachowawczych. Zadaniem grupy konserwatorów było przede wszystkim uzupełnienie ubytków, scalenie przedarć oraz wzmocnienie papieru, by powstrzymać postępujące zniszczenia oraz zabezpieczyć materiały przed możliwymi uszkodzeniami w czasie procesu skanowania. W czasie prac nad digitalizacją kolekcji malarstwa Zamek w Kórniku na kilka miesięcy został zamieniony w atelier fotograficzne i pracownię konserwatorską. Sale zastawiono potężnymi rusztowaniami, by pracownicy mogli bezpiecznie zdejmować ogromne i ciężkie dzieła sztuki. W ten sposób po raz pierwszy digitalizacji doczekała się bogata i wartościowa kolekcja malarstwa przechowywana w muzeum kórnickim.

Jak wspomniano, platforma cyfrowa została także wzbogacona o materiały dające nowe możliwości pasjonatom genealogii. Warto przypomnieć, że Biblioteka Kórnicka jest pierwszą instytucją w Polsce, która stworzyła bazę komputerową szlachty wielkopolskiej. Były to słynne „Teki Dworzaczka”, opracowane na podstawie materiałów zebranych w archiwach przez prof. Włodzimierza Dworzaczka, którego spuścizna przechowywana jest w Bibliotece. Obecny projekt dał możliwość unowocześnienia tej bazy i dostosowania jej do potrzeb współczesnych czytelników. Równoległe, w oparciu o materiały XIX-wiecznego archiwisty i genealoga – Bogdana Henryka Łuszczyńskiego, została przygotowana i udostępniona baza szlachty małopolskiej *Silva Heraldica*, zwana też „Tekami Łuszczyńskiego” (własność Biblioteki Narodowej). Została ona żmudnie przepisana do stworzonej bazy komputerowej, dzięki czemu ten trudny w odczycie rękopis stał się dostępny dla wszystkich zainteresowanych dziejami szlachty małopolskiej.

Platforma cyfrowa Biblioteki Kórnickiej wciąż się powiększa. Podsumowująca jej powstawanie konferencja, która odbyła się czerwcem 2019 roku, przyciągnęła ponad 300 genealogów, bibliotekarzy i archiwistów z całej Polski, budząc

zainteresowanie również w środowiskach nauczycieli oraz oczywiście pracowników naukowych. Warto korzystać z niej jak najczęściej i sprawdzać nowe możliwości. Równocześnie wszystkie postępy można śledzić na portalu Facebook pod linkiem: <https://www.facebook.com/PlatformaCyfrowaBKPAN>.

Magdalena Biniś-Szkopek